

Sosyal Beceri Eğitimi

Hasan BACANLI

10. Baskı





Prof. Dr. Hasan BACANLI

SOSYAL BECERİ EĞİTİMİ

ISBN 978-605-364-373-9
DOI 10.14527/9786053643739

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

10. Baskı: Ekim 2021, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Prof. Dr. Hasan BACANLI

1961 yılında Nikfer'de (Tavas, Denizli) doğdu. Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde tamamladı. 1990'da doktor, 1995'te doçent, 2002'de profesör ünvanlarını aldı. Selçuk, Gazi ve Yıldız Teknik üniversitelerinde çalıştı. 2013 yılında emekli olduktan sonra çeşitli özel üniversitelerde çalışmaya devam etti. Halen Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinde öğretim üyesidir.

1994'te Ohio State University'de misafir öğretim üyesi olarak bulundu. 2003-2004 yıllarında MEB Talim ve Terbiye Kurulu üyeliği yaptı. APA, IACCP gibi çeşitli uluslararası mesleki derneklere üyeliği bulunmaktadır.

Çalışma alanını "benlik ve kişilik üzerindeki sosyal ve kültürel etkiler" olarak tanımlayan Prof. Dr. Hasan BACANLI değer eğitimi (Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı), düşünme eğitimi (Dört Katlı Düşünme Modeli), Yetkinlik Anlayışı konuları üzerinde çalışmalar yapmaktadır.

Kitapları: *Sosyal İlişkilerde Benlik: Kendini Ayarlamamanın Psikolojisi* (2 baskı, MEB Yay.), *Eğitim Psikolojisi* (25 baskı, Pegem Akademi Yay.), *Duyuşsal Davranış Eğitimi* (2 baskı, Nobel Yay.), *Psikolojik Kavram Analizleri* (Nobel Yay.), *Sosyal Beceri Eğitimi* (6 baskı, Pegem Akademi Yay.) *Yetişkinlik ve Yaşlılık: Gelişimi ve Psikolojisi* (3 Baskı, Pegem Akademi Yay., Şerife Işık ile birlikte edisyon), *Unde Scis: Bilgi Psikolojisi Denemesi* (Açılım Kitap), *Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı* (Çizgi Kit.), *Yetkin Öğretmenin Sınıf Yönetimi* (Akay Yay., Bedi Aydın ile birlikte), *Yetkin Ailede Çocuk Yetiştirme* (Akay Yay., Bedi Aydın ile birlikte), *Yetkin Problem Çözme* (Akay Yay., Bedi Aydın ile birlikte).

I. BASKIYA ÖNSÖZ

Gelenek, toplumun geçirmiş olduğu yaşantılardan süzölmüş olan birikimdir. Her toplum, içinde yaşayan bireylere iyi veya kötü bir gelenek sunar. Geleneğin amacı, yeni nesillere dünyada yaşamak için gerekli bilgileri vermektir. Geleneğin sunduğu bilgiler olmasa, herkes “tekerleği yeniden icat etmek” zorunda kalırdı. Kısaca, gelenek bize sunulan en yararlı bilgi kaynaklarından biridir. Ancak, geleneğin bu yararlılığı onun her zaman “doğru” olduğu, hata ve yanlış yapmadığı anlamına gelmez. Çünkü gelenek bize “doğru” değil, “yararlı” bilgi vermeye çalışır. Başka bir ifadeyle, geleneğin, “bu verdiğim bilgi doğru mudur?” diye bir sorunu yoktur; “bu verdiğim bilgi işe yarar mı?” diye bir sorunu vardır. Bu yüzden, gelenek bir bilgi kaynağı olarak bilgiyi doğrulama yöntem ve teknikleri geliştirmemiştir. Oysa “doğru bilgi” vermeyi amaçlayan bilim çeşitli doğrulama yöntemleri geliştirmiştir ve geliştirmektedir. Bu anlamda, gelenek pragmatisttir.

Gelenek toplumun kültürüdür. Nesilden nesile maddi ve manevi kültür ürünleri ve pratikleri yoluyla aktarılan bu bilgi birikimi o topluma mensup bireyleri, karşılaşıacakları yeni durumlarda ne yapabileceklerine ilişkin tavsiyelerde bulunur. Aynı zamanda da, onların gerek kişisel benliklerini (örneğin “dil” aracılığıyla), gerek sosyal ilişkilerini, gerekse fiziksel dünya ile ilişkilerini biçimlendirir. Yukarıda da belirtildiği gibi, bu biçimlendirmede “doğru”dan çok “yararlı” esastır. Dolayısıyla, toplumun kültürünün kişiye göstermiş olduğu yol ve ilişki biçimleri “doğru” olmayabilir. Bu durum özellikle, günümüzde olduğu gibi, teknolojik gelişmelerin toplumun gelene oluşturmasına ve o geleneği kullanmasına izin vermeyecek kadar hızlı meydana gelmesi durumunda daha iyi anlaşılır. Böyle durumlarda, doğru ve sağlıklı ilişki kurabilmek için (bu

ilişki gerek kendimizle, gerek başkalarıyla, gerekse dış dünya ile kurulabilir, ancak ağırlık sosyal ilişkilerdedir), gelenekte birtakım amaçlı ve hedefli düzeltme ve düzenlemelerin yapılması gerekebilir. Bu düzeltmelerin yolu da eğitimidir. Bu yüzden, bir takım çevreler eğitim yoluyla “her şeyin düzeleceğini” düşünürler. Kişinin sosyal ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde kurulabilmesi ve yürütülebilmesi için sosyal beceri eğitiminden yararlanabilir ve böylece toplumun geleneğinin yeniden yapılandırılması sağlanabilir. Başka bir ifadeyle, bugün Türkiye toplumunun yaşadığı sıkıntıların (en azından) bir kısmı sağlıksız insan ilişkilerinden kaynaklanmaktadır. Sosyal beceri eğitimi de bu probleme muhtemel bir çözüm yoludur.

Bu çalışmada sosyal beceri kavramı ve sosyal beceri eğitimi ele alınmıştır. Genel olarak bilimde olduğu gibi, Amerika’da bu konuyla ilgili görüş, düşünce ve uygulamalar özetlenerek tanıtılmaya ve bütünleştirilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın tüm düşünce ve uygulamaları kapsamak gibi bir iddiası yoktur ve üstelik, böyle bir iddiaya sahip olmanın gerekli olmadığı düşünülmektedir. Ancak, tabii ki, burada ele alınan çalışmalar rastgele derlenmiş de değildir. Amerika’da veya dünyanın başka bir yer(ler)indeki düşünce ve uygulamalar bizi bir yere kadar ilgilendirir. O noktadan sonra bizim için pek yararlı olmayacaktır. Çünkü her toplum ve yaşam biriciktir. Bu çalışma, diğer ülkelerdeki çalışmaların bizi ilgilendirdiği “o yere” doğru yönelmiş bir derleme olabilir.

Böyle bir çalışmanın ardından beklenebilecek gelişme, tabii ki, Türkiye’de sosyal beceri eğitimlerinin geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesidir. Sosyal beceri eğitiminin ders programlarına sokulması ile ilgili çalışma ve uygulamalar, beklenebilecek diğer bir gelişme olacaktır.

Doç. Dr. Hasan BACANLI

Ankara, 1997

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Kitabın ilk baskısından bu yana, sosyal beceri eğitimi kapsamında Türkiye’de bir çok etkinlik, uygulama ve eğitim programı uyarlandı, hazırlandı, geliştirildi. Ancak, bunlar “soruna değinmeyen belirti giderici” niteliği ağır basan çalışmalar oldu. Ben, bu çalışmayı “artık gereği kalmamış olmalı” düşüncesiyle bir süre yayınlamadım. Ama görüyorum ki, uygulamalar yaraya geçici pansuman niteliğindedir ve “sosyal beceri eğitimi” konusu hem “sosyal”, hem “beceri”, hem de “eğitim” açısından bizim için hala ele alınması gereken bir konudur.

Yeni baskının beklemediğim bir zamanda yapılması gerekti. Bu yüzden aynen basmak durumunda kalındı. Gerekirse, yeni baskılarda geliştirilmesi umuduyla.

Bu arada, kitapla ilgili düşüncelerini dile getiren, burada adlarını sayamadığım tüm dost ve meslekdaşlarıma teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Hasan BACANLI
Ankara, 2005

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

Kitabın akademik bir düşünme ve tartışma platformu oluşturmaktan çok, bazı derslerde bir tür ders kitabı olarak okutulması, kitabın başlangıçta amaçlanandan farklı bir yeri doldurduğunu gösteriyor. Bu da kitabın çerçevesinin değişmesini doğuracak kuşkusuz. Ancak, kitabın (en azından benim için) beklenmeyen zamanlarda yeni baskısına ihtiyaç duyulması ve şahsımdan ileri gelen bazı nedenler kitaptan beklenenlerin gerçekleşmesini olumsuz etkiliyor. Umarım bu durum sonraki baskılarda en aza inmiş olur. Bu baskıda öncekilerden farklı olarak, bazı eklemelere yer verilmektedir. Goleman'ın sosyal zeka düşüncesi, uyarlanan ölçek çalışmaları ve bir eğitim çalışması eklenmiştir.

Ülkemizde son zamanlarda sosyal beceri ve kişilerarası ilişkilerle ilgili olarak piyasada kolayca eğitim programları veya etkinlik kitapları bulunabilmektedir. Bir yandan sevindirici olan bu durum, öte yandan iki sorunu barındırmaktadır. Bunlardan biri, bu programların genellikle ABD'de yapılan çalışmalara dayanmasıdır. Ya program İngilizceden tümüyle ve aynen çevrilmekte, ya da etkinlikler çevrilerek aynen kullanılmaktadır. Bu çalışmalarda yanlış bir strateji kullanıldığını düşünüyorum. Kitabın başında da verildiği gibi, sosyal beceri eğitiminin amacı kültürlere göre farklılıklar gösterir. Bu yüzden ABD'deki bir programın veya etkinliğin Türkçe'ye çevrilerek aynen uygulanması kültürü gözardı etmektir.

İkinci sorun ise, (ister çevirerek, ister geliştirerek) hazırlanan eğitim programları ile ilgilidir. Bu programların deneysel olarak kanıtlandığı düşünülmekte ve iddia edilmektedir. Oysa, özellikle sosyal beceri alanında hazırlanan eğitimlerin geçerliği ya placebo gruplarıyla ya da başka eğitim programlarıyla karşılaştırılarak yapılabilir. Yani, alışılmış öntest-sontest düzeni ile yapılan çalışmalar, hazırlanan programların etkililiğini göstermez. Çünkü insanların haftada bir-iki kez bir araya gelip oturumlara katılmaları da sosyal bir etkinliktir ve programın etkililiğini etkileyecektir. Bu yüzden eğitim programlarının etkililiği, ancak, placebo grubu gibi insanları bir araya getiren, ama (belli) bir program uygulamayan gruplarla,

ya da başka bir eğitim programıyla karşılaştırılarak ortaya konabilir. Yoksa, nereden geldiği belli olmayan bir etkililiğin programa atfedilmesi bilimsel açıdan doğru değildir. Oysa yapılması gereken şey, hangi eğitim programının veya hangi etkinliğin insanlara nasıl etki yaptığının araştırılmasıdır.

Kısacası, sosyal beceri eğitimi programlarının irdelemesi gereken sorunlar vardır. Uygulamadaki programların büyük bir kısmının etkili olup olmadığı veya neden ve nasıl etkili olduğu açık seçik bir şekilde ortaya konmuş değildir. Önümüzdeki zaman diliminde buna dikkat edilmesi beklenebilir. Gelecekte çeşitli adlarla çeşitli eğitim programlarının hazırlanması ve ölçeklerin geliştirilmesi (veya uyarlanması) beklenen gelişmelerdir ve yapılanlar bu anlamda yapılacakların işaretleridir.

Kitapta verilen gerek akış şemaları, gerekse eğitim sistematiği, gelecekte hazırlanacak eğitimlerde kullanılabilir düşüncesiyle eklenmiştir. Çalışmalarda bu şablonların içi doldurulabilir. Ölçekler kısmında, uyarlama çalışmalarında tatmin edici sonuçlar elde edilen çalışmalara yer verilmeye çalışılmıştır. Genel olarak ülkemizde uyarlanan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlikleri ile ilgili endişeler bulunduğu için, seçme yapılmaya çalışılmıştır.

Kitaba gösterilen ilgi beni sevindirmektedir. İlgisi gösteren ve kitapla ilgili düşüncelerini ve beklentilerini ifade eden herkese çok teşekkür ediyorum. Onlar sonsuzluğa söylene sözlerin yankılarıdır; yapılan işin bir işe yaradığının göstergeleridir. Düzeltme ve düzenlemeler onların sayesinde olmuştur.

Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da, her türlü eleştiri ve düşünce, bildirildiği takdirde dikkatle ele alınacaktır, bunu özellikle belirtmek isterim. Kitabın bu şekliyle de, en azından sosyal beceri konusunda bir sorgulama / araştırma ve bir potansiye olarak bir eksikliği giderebileceğini sanıyorum.

Kitap, yayımlandıktan sonra, aslında okurlarıyla birlikte yeniden yazılıyor; ister yapıbozumcu anlamda, isterse geribildirimlerle geliştirilmesi anlamında.

Prof. Dr. Hasan BACANLI

Ankara, 2008

Ŗiirler yazdım, kitaplar okudum
Elime bir bardak aldım, onu yeniden oydum
Derinlerde kaldım böyle bir zaman
Kim bulmuş ki yerini, kim ne anlamış sanki mutluluktan
Ey yağmur sonraları, loş bahçeler, akşam sefaları
Söyleşin benimle biraz bir kere gelmiş bulundum.

Edip Cansever

İnsanlar birbirlerinden nefret ediyorlar
çünkü birbirlerinden korkuyorlar.
İnsanlar birbirlerinden korkuyorlar
çünkü birbirlerini tanımıyorlar.
İnsanlar birbirlerini tanımıyorlar
çünkü birbirleriyle konuşmuyorlar.
İnsanlar birbirleriyle konuşmuyorlar
çünkü birbirleriyle iletişim kuramıyorlar.

Martin Luther King

İÇİNDEKİLER

I. BASKIYA ÖNSÖZ.....	v
İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....	vii
ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	xiii
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
GİRİŞ.....	1
Sosyal Davranış.....	1
Sosyal Beceri Eğitiminin Gerekçesi.....	2
SOSYAL ZEKA.....	5
Sosyal Zeka Kavramı.....	5
Goleman: Duygusal ve Sosyal Zeka.....	8
Çoklu Zeka Kuramı.....	12
Sosyal Zeka Kuramı.....	13
SOSYAL BECERİ.....	25
Sosyal Beceri ve Sosyal Beceriler.....	25
Sosyal Yeterlik.....	27
İlgili Diğer Kavramlar.....	29
Kişilik Özelliği Olarak Sosyal Beceri.....	32
SOSYAL BECERİ MODELLERİ.....	37
Kuramsal Modeller.....	37
Motor sosyal beceri modeli.....	37
Üretici sosyal beceri modeli.....	40



Üç sistem yaklaşımı.....	46
Kendini ortaya koyma yaklaşımı.....	50
Sonuç.....	54
Sosyal Beceri Analizleri.....	56
EK:	65
Sosyal Beceri Türleri.....	65
SOSYAL BECERİNİN ÖLÇÜLMESİ	67
EK:	69
ABDİ Yöntemi	69
Kendini Tanımlama Envanteri	72
Sosyal Fobi Ölçeği	72
Kendini Ayarlama Ölçeği.....	73
UCLA Yalnızlık Ölçeği.....	73
Sıkılganlık ve Girginlik Ölçekleri	74
Kişilerarası Yönelim Ölçeği (Swap ve Rubin, 1983) ...	74
Kişilerarası Yönelim Ölçeği (Hill, 1987).....	75
Performans Stili Testi.....	75
Sosyal Beceri Dereceleme Sistemi	76
Sosyal Özellikler Listesi.....	76
Sosyal Beceri Listesi.....	78
MESSY – Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri	
Değerlendirme Ölçeği.....	80
Sosyal Kaygı Ölçeği.....	80
SOSYAL BECERİ EĞİTİMİ	83
EK:	87
1. Sosyal Yeterliğe Erişme Programı.....	87
2. Meslekte Sosyal Beceriler	88
3. Kendini Yönetme Yaklaşımları	89
4. Çok-öğeli Problem Çözme Eğitim Programı	94
5. Morita Terapi	95
6. Sosyal Beceri Eğitimi Akış Şemaları	98
7. Sosyal Beceri Eğitimi: Ana İşlemler.....	100
8. Sosyal Beceri Eğitiminin Basamakları.....	102
9. Sosyal Zeka İçin Müdahale Becerileri Modeli.....	103



SOSYAL BECERİ EĞİTİMİNDE KULLANILAN	
TEKNİKLER.....	107
EK:	115
1. Sosyal Bilgi	115
2. MODELING Yöntemi.....	116
3. COACHING Yöntemi.....	119
4 Genellenenin Anahtarları.....	128
5. Öğretim Yöntemleri.....	129
KAYNAKLAR.....	131



TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Çeşitli sosyal beceri tanımları	26
Tablo 2. Yetişkinler için kişilik özelliklerinin sınıflaması	34
Tablo 3. Teorik lokanta senaryosu	41
Tablo 4. Stephens'in sınıfta sosyal becerilerinden bir örnek	61
Tablo 5. Sosyal yeterlik – İlkokul düzeyi.....	63
Tablo 6. Kendini yönetme yaklaşımları	90
Tablo 7. Bilişsel yönelimli yaklaşımlar	90
Tablo 8. Kendi kendine öğretim eğitimi dizilimi	92
Tablo 9. Strese karşı aşılama eğitiminin evreleri	93
Tablo 10. Çok-öğeli problem çözme eğitim programının dizilimi	94

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Motor beceri ve sosyal beceri modelleri	35
Şekil 2. Geribildirim çevrimi düşüncesi.....	43
Şekil 3. McFall'ın (1982) sosyal beceri modeli	49

GİRİŞ

SOSYAL DAVRANIŞ

İnsan sosyal bir yaratık olduğu için, insanlar bir arada yaşama eğilimi gösterirler. Ancak, bu “bir arada yaşama” bazı kişiler için kolayca gerçekleştirilebilir, başarılılabılır. Bazı kişiler ise, bunu kolayca başaramazlar; “beceriksiz”, “sıkılğan”, “utangaç”, “çekingen”, “ürkek”, “tutuk”, “sosyal fobik” vb. olarak nitelenirler. Tabii ki, bu farklılık, insanı anlamaya çalışan bir bilim olan psikolojide çözümlenmesi gereken bir problem olarak ortaya çıkar.

Psikologlar 1920’li yıllardan beri sosyal davranışlardaki ustalık, maharet ve beceri konusunu çeşitli kavram ve şekillerle ele almaktadırlar. Bu konudaki en eski ve en yaygın kavram olan “sosyal zeka” kavramının seyri daha önceki bir yazıda incelenmiştir (Bacanlı, 1994). İlgili yazıda sosyal zeka konusunun sosyal psikolojiden okul psikolojisine kadar çeşitli alanlar içinde hangi kavramlarla ele alındığı ve bu kavramlarla ilgili çalışmaların durumu irdelenmiş ve ileride sosyal zeka konusunun “zeka olarak değil de, yetenek ve beceri olarak ele alınmasının daha muhtemel olduğu” ve “empati ve sosyal beceri konularındaki çalışmaların bu mirası değerlendirmeye aday çalışmalar olduğu” belirtilmiştir. İlerdeki sayfalarda da görüleceği gibi, öngörüye uygun olarak, sosyal zeka ile ilgili çalışmalar (örn. Goleman, 2006) onu beceriye dönüştürerek ele almaya çalışmakta ve geliştirip değiştirebilmektedir.

Bu çalışma, Amerika’da sosyal beceri eğitimi ile ilgili olarak yapılan çalışmaların önce kavramsal incelenmesi ve ardından, geliştirilen çeşitli sosyal beceri eğitimi programlarının genel özellikleri ve örneklerinden oluşmaktadır.



SOSYAL BECERİ EĞİTİMİNİN GEREKÇESİ

Sosyal beceri eğitiminin Amerika'daki gerekçesi ile Türk toplumundaki gerekçesi birbirinden farklıdır. Stephens, Cartledge ve Milburn'un **Çocuklara Sosyal Becerilerin Öğretilmesi** adlı kitabına (1980) yazdığı önsözde, Amerika'da sosyal beceri eğitimi doğuran üç ana neden saymaktadır:

1. Temel sosyal kurumlar hızla değişmektedir. Bu değişme içinde ve sonunda, bu kurumlar artık sosyalleştirme işlevlerini yerine getirememektedirler. Bu sosyal kurumlara aileden başlayarak, kilise, okul, vb. sayılabilir. Bu kurumların ilgili işlevleri sosyal beceri eğitimi ile yerine getirilmiş olmaktadır. Başka bir ifadeyle, aile, okul, kilise gibi kurumların yerine getiremedikleri bireyin sosyalleştirilmesi işlevi, sosyal beceri eğitimi ile yerine getirilmeye çalışılmaktadır.

2. Nüfus gittikçe daha fazla hareketlenmektedir. Amerika'da ortalama olarak her aile 5 yılda bir yer değiştirmektedir. Dolayısıyla, anonimlik artmakta, komşuluk ve mahalli bağlar zayıflamaktadır. İnsanlar, daha önce mahalli bağlar ve komşuluk ilişkileri içinde karşıladıkları sosyal (ilişki) ihtiyaçlarını, sosyal beceri eğitimi ile şu anda içinde buldukları ilişki ağından karşılamayı öğrenmektedirler.

3. Amerikan kültürünün bireyselliği aşırı vurgulanması, bireyleri başkalarının ihtiyaçlarına karşı daha duyarsız, daha az tepkici hale getirmektedir. Bir başka deyişle, Amerika'da sosyal beceri eğitimi bireyselci kültürün eksikliğini gidermek üzere yaygınlaşmıştır.

Türkiye'de ise böyle bir durum söz konusu değil ise de, a) Amerikan kültürünün etkisi gün geçtikçe artmaktadır, ve b) bireyci Amerikan kültürünün "açıkları" olduğu gibi Türk kültürünün de "açıkları" vardır ve onların da şu veya bu şekilde (ve bir seçenek olarak da sosyal beceri eğitimi ile) kapatılması

gerekmektedir. Gerek Kağıtçıbaşı'nın (Kağıtçıbaşı, Bekman ve Sunar, 1993) bir süredir sürdürmekte olduğu annelerin eğitimi ile ilgili çalışmaları, gerek Yavuzer'in (1995) anababa okulu çalışmaları, gerekse Dökmen'in (1995) önerdiği empatik topluma hazırlanma, Türk kültürünün "açıklarını" kapatma çalışmaları olarak değerlendirilebilir. Özellikle bu ikinci neden dolayısıyla, Türk toplumunda verilecek olan sosyal beceri eğitiminin öncelikle eğitimle bütünleştirilmesi yoluna gidilmesinin daha uygun olması beklenebilir. Ancak tabii ki, yönelinecek yol çeşitli çalışma ve tartışmalarla belirlenebilir.

Sosyal beceri ile ilgili kavramsal incelemelere geçmeden önce, bir hususun belirtilmesi gerekir: Sosyal beceri, özellikle beceriksizlik ortaya çıktığı zaman kolayca anlaşılabilir hale gelir ve problem oluşturur. Bu yüzden, sosyal beceri ile ilgili çalışmalar daha çok "sosyal beceriksizlik" ile ilgili olmuştur. Hatta biraz daha psikiyatrik yaklaşımla, sosyal anksiyete ve hatta sosyal fobi ile ilgili çalışmalar, sosyal beceri ile ilgili çalışmalardan ayırt edilmesi güç çalışmalardır. Bu nedenle, bu çalışmada sosyal beceri ile ilgili kavram ve kuramlar ele alınırken, sık sık sosyal anksiyete ve sosyal beceri kavramlarının, hatta bazan da sosyal fobi kavramının birbirleri ile yakın ilgili ve bazan birbirlerinin yerine kullanıldığı görülecektir. Bu durum, ele alınan konudan ileri gelen bir durumdur ve ileriki sayfalarda ayırım getirilmeye çalışılmaktadır.
